

spirit independent și dominant, direct și aspru), Stanislav Cotrobai (inspector școlar – un rol polifonic, cu adevărat pătrunzător, trezind mila și totodată sila spectatorilor), Nicolae Neghin (Osip – un rol susținut cu multă putere umană, cu mult temperament (aproape sălbatic) și profunzime emoțională; probabil, singura voce a adevărului în toată reprezentația). Bogdan Bîțlan și Marius Tulum (Bobcinski și Dobcinski) – superbi în forța lor de transformare și de generare a comicalului instantaneu.

Vigilența minții și a sufletului, rezistența la nebunie, la dezlănțuirea falsului și a manipulării, vitalitatea spirituală, care ne poate garanta salvarea în cazul în care revizorul (mântuitorul) vine (sau e deja în oraș, așa cum putem citi și în parabola lui F. Dostoievski despre Marele Inchizitor) – iată care este îndemnul lui Petru Vutcărau, regândind și punând în scenă *Revizorul*. În plus, e o chemare la trezirea din iluzii, la depășirea angoaselor infernale, la eliberarea de nimicnicia rutinei dezumanizante, la căutarea sensului și a frumosului dincolo de aparenta lipsă de sens și de urâtul generalizat. La descătușarea de „păcate și numai păcate”, cum spun personajele lui Gogol. Căci, așa cum zice și Hlestakov: „Vine, vine. Răsplata vine...”

Foto credit: Teatrul Național „Eugène Ionesco” din Chișinău

CZU 792.2.067=135.1

TEATRUL SOCIAL SAU EUROPA, QUO VADIS?

*Maria PILCHIN,
scriitoare, cercetătoare*

Mica noastră pastilă culturală vrea să readucă în atenția publicului două piese de teatru social scrise, în 2018, în cadrul unui proiect, de Nicoleta Esinencu: *Rest of Europe* și *Recviem pentru Europa*. Odată cu apariția, în 2005, a piesei *Fuck you, eu.ro.Pa!*, autoarea deja anunța un anumit scepticism față de luminosul proiect european. *Rest of Europe* a fost scrisă pentru a fi jucată la Schauspielhaus Gaz din Austria, iar *Recviem pentru Europa* – pentru a fi jucat în spațiul Buncher al Teatrului Spălătorie din Chișinău, în co-producție cu Schauspielhaus Gaz. Prima piesă, scrisă în limba germană și supratitrată în limba română, pune

problema conceptului european: la cinci ani după un Grexit nerealizat, venea Brexitul. Va rezista Uniunea Europeană? Europa, quo vadis? Ce va rămâne din UE?

Dramaturga ne prezintă o Uniune Europeană în care există din ce în ce o tot mai pronunțată divizare socială. Autoarea scoate în față câteva istorii personale, lăsând în spate un fundal socio-politic. Este o piesă a omului marginal: imigrantul, lucrătorul ilegal, refugiatul etc. Este omul de la margine, unul ghetoizat. O piesă despre două fețe ale unei singure lumi: lumea prestigiului și lumea celor dați la o parte. A doua piesă pune problema exploataării muncii în estul Europei și eterna noastră scindare între est și vest. Munca extenuantă, abuzurile sexuale asupra muncitoarelor la fabricile din Estul Europei – iată o temă tăcută în spațiul nostru, așa cum companiile multinaționale sunt privite ca un succes al economiei naționale care le găzduiește. Este o piesă despre un *european dream* moldovenesc, despre iluzia și himera unei Europe spre care tindem fără a-i înțelege riscurile și deziluziile. Piesa abundă de un acut criticism la adresa unor structuri internaționale – Uniunea Europeană, Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional. Totodată, este o piesă care cheamă la solidaritate umană, la o empatie și o înțelegere a celuilalt, care poate fi mai sărac.

Pentru publicul din Republica Moldova aceste două piese nu ar trebui să fie un semnal al deturnării vectorului nostru european, ci un pretext de conștientizare a dificultăților care ne așteaptă, a muncii și efortului pe care noi, ca țară și ca societate, trebuie să le depunem. Problemele capitalismului nu pot fi soluționate într-o zi. Drept exemplu servesc multe țări dezvoltate care, în acest sens, nu au ajuns la o stare paradisiacă. Doar că un Est al războiului, cu riscurile sale totalitare, ne face să revizuiim scepticismul european. Deodată, problemele capitalismului vestic devin minore pe lângă omuciderea de soldați și civili din Ucraina.

Dramaturgia socială, teatrul social și docudrama sunt, în acest sens, o nișă prolifică a artei scenice, o sferă de explorat și de valorificat. E o zonă care provoacă dialogul, polemica și dezbaterile intelectuale ale artiștilor. Dramaturgia Nicoletei Esinencu merită și trebui să fie citită anume pentru această provocare la gândire critică, la discernere. A merge spre Europa înseamnă conștientizare și asumare a riscurilor, a greutăților și a alegerilor.

Sperăm, Republica Moldova să o poată face cu decență și demnitate umană și axiologică.